

ՄԻԱՄՆԱԿԱՆ ՔՆՆՈՒԹՅՈՒՆ

2015

ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ

ԹԵՄԱՏ 3

Խմբի համարը

Նստարանի համարը

Հարգելի՛ դիմորդ

Խորհուրդ ենք տալիս առաջադրանքները կատարել ըստ հերթականության: Ուշադիր կարդացե՛ք յուրաքանչյուր առաջադրանք և պատասխանների առաջարկվող տարբերակները: Եթե Ձեզ չի հաջողվում որևէ առաջադրանքի անմիջապես պատասխանել, ժամանակը խնայելու նպատակով կարող եք այն բաց թողնել և դրան անդրադառնալ ավելի ուշ:

Ձեր առջև դրված թեստ-գրքույկի էջերի դատարկ մասերը Դուք ազատորեն կարող եք օգտագործել սևագրության համար: **Թեստ-գրքույկը չի ստուգվում: Ստուգվում է միայն պատասխանների ձևաթուղթը:**

Առաջադրանքները կատարելուց հետո չմոռանաք պատասխանները ուշադիր և խնամքով նշել պատասխանների ձևաթղթում: Պատասխանների ձևաթղթի ճիշտ լրացումից է կախված Ձեր քննական միավորը:

Ցանկանում ենք հաջողություն:

Ա մակարդակ

1

Ե՞րբ է անցում կատարվել նեպից հրաժարվելու և կուլակությունը որպես դասակարգ վերացնելու քաղաքականությանը.

- 1) 1930 թ.
- 2) 1929 թ.
- 3) 1928 թ.
- 4) 1927 թ.

2

Ե՞րբ է Տրդատ Արշակունին մենամարտում հաղթել գոթերի իշխանին.

- 1) 296 թ.
- 2) 279 թ.
- 3) 276 թ.
- 4) 267 թ.

3

Պոտոլամի կոնֆերանսի ո՞ր նիստերում քննարկվեց հայկական տարածքների հարցը.

- 1) 1945 թ. հուլիսի 29–30–ի
- 2) 1945 թ. օգոստոսի 1–2–ի
- 3) 1945 թ. հուլիսի 16–17–ի
- 4) 1945 թ. հուլիսի 22–23–ի

4

Ե՞րբ է ԱՄՆ–ի կառավարությունն իր բողոքը հայտնել հայերի նկատմամբ իրագործվող բռնությունների դեմ.

- 1) 1915 թ. ապրիլին
- 2) 1915 թ. հունիսին
- 3) 1916 թ. մայիսին
- 4) 1916 թ. փետրվարին

5

Ե՞րբ է առաջացել առաջին համահայկական միասնական պետությունը.

- 1) Ք. ա. II հազարամյակի առաջին կեսին
- 2) Ք. ա. I հազարամյակի առաջին կեսին
- 3) Ք. ա. II հազարամյակի երկրորդ կեսին
- 4) Ք. ա. I հազարամյակի երկրորդ կեսին

6

Ե՞րբ է կառուցվել Արտաշատ մայրաքաղաքը.

- 1) Ք. ա. մոտ 175 թ.
- 2) Ք. ա. մոտ 160 թ.
- 3) Ք. ա. մոտ 165 թ.
- 4) Ք. ա. մոտ 185 թ.

7

Ե՞րբ է տեղի ունեցել Շամբորի ճակատամարտը.

- 1) 1826 թ. սեպտեմբերի 3-ին
- 2) 1826 թ. սեպտեմբերի 13-ին
- 3) 1827 թ. հոկտեմբերի 13-ին
- 4) 1827 թ. օգոստոսի 17-ին

8

Ե՞րբ է Էջմիածին վերադարձել Ստեփաննոս Սալմաստեցու գլխավորած պատվիրակությունը.

- 1) 1551 թ.
- 2) 1547 թ.
- 3) 1562 թ.
- 4) 1549 թ.

9

Ո՞րն էր Խաչի աստծո «սրբազան քաղաքը».

- 1) Տուշպա-Վանը
- 2) Թեյշեբախին
- 3) Արդինի-Մուսասիրը
- 4) Մենուախինիլին

10

Ո՞ր գավառում էր գտնվում Դոդոս գյուղը.

- 1) Արագածոտն
- 2) Շիրակ
- 3) Վանանդ
- 4) Բագրևանդ

11

Ո՞վ է սպանել Մ. Նակաշիձեին.

- 1) Դրոն
- 2) Համագասպը
- 3) Մուրադը
- 4) Սմբատը

12

Ո՞վ էր հեթանոս հայերի հյուրընկալության աստվածը.

- 1) Վանատուրը
- 2) Արեգ-Միհրը
- 3) Վահագնը
- 4) Տիրը

13 Որտե՞ղ է գտնվել Ավետարանոցի տղնախր.

- 1) Շիրվանում
- 2) Գեղարքունիքում
- 3) Սյունիքում
- 4) Արցախում

14 Որքա՞ն էր հայկական բանակի մարտական ուժը 1920 թ. թուրք–հայկական պատերազմի ժամանակ.

- 1) 20000
- 2) 15000
- 3) 25000
- 4) 40000

15 Որքա՞ն էր Արշակունյաց Հայաստանի կանոնավոր բանակի թվակազմը.

- 1) 160–180 հազար
- 2) 60–70 հազար
- 3) 130–150 հազար
- 4) 100–120 հազար

16 Ո՞ւմ ղեկավարությամբ է Լենինականում (Գյումրի) հիմնվել պետական թատրոնը.

- 1) Լևոն Քալանթարյանի
- 2) Վարդան Աճեմյանի
- 3) Արմեն Գուլակյանի
- 4) Հրաչյա Ղափլանյանի

17 Ո՞ւմ են պատկանում հետևյալ խոսքերը.

«Այժմ, երբ տեսնում ես ինձ կարճահասակ, մեծությանս չափը չես հասկանում, որովհետև մինչ այժմ ես քեզ համար առյուծ էի, իսկ այժմ՝ աղվես»:

- 1) Վասակ Մամիկոնյանին
- 2) Մուշեղ Մամիկոնյանին
- 3) Վաչե Մամիկոնյանին
- 4) Մանվել Մամիկոնյանին

18 Հայոց ո՞ր արքան է ասել հետևյալ խոսքերը.

«Ես ազատության էի ձգտում, քանզի լավ էի համարում, որ ինքս ազատ լինեմ և որդիներիս ազատություն թողնեմ»:

- 1) Տիգրան Երվանդյանը
- 2) Երվանդ Սակավակյացը
- 3) Պարույրը
- 4) Վահագնը

19

Թուրքիայում կարճ ժամանակով իշխանության եկած և հայկական բարենորոգումների ծրագրով հանդես եկած կուսակցությունը կոչվում էր՝

- 1) «Միություն և համաձայնություն»
- 2) «Արդարություն և զարգացում»
- 3) «Ազատություն և համաձայնություն»
- 4) «Ազատություն և հավասարություն»

20

Ի՞նչ էր կոչվում Հայաստանի արևմտյան մասի կառավարիչն Աքեմենյան տիրապետության օրոք.

- 1) հյուպարքոս
- 2) ստրատեգոս
- 3) սատրապ
- 4) մարզպան

21

Թվարկվածներից որո՞նք են ճիշտ արտահայտում պատմական իրադարձությունների պատճառները.

- ա. Խորհրդային Ադրբեջանի՝ հայկական տարածքները նվաճելու ծրագրին Խորհրդային Ռուսաստանի աջակցությունը պայմանավորված էր քեմալաբոլշևիկյան մերձեցմամբ:
- բ. 1940–ական թթ. սփյուռքահայության շրջանում ԽՍՀՄ հեղինակության բարձրացման պատճառը Խորհրդային Հայաստանում Հայ դատի հանձնախմբերի ստեղծումն էր:
- գ. Փետրվարյան ապստամբությունը պայմանավորված էր Հայաստանի կոմունիստական կուսակցության գործունեության արգելմամբ:
- դ. 1990–ական թթ. հայ–թուրքական հարաբերությունների կարգավորման ձախողման պատճառը Թուրքիայի՝ Հայաստանին նախապայմաններ ներկայացնելն էր՝ հատկապես Ղարաբաղյան խնդրի հետ կապված:
- ե. Մայիսյան ապստամբության պատճառը Հայաստանի կոմունիստական կուսակցության գործունեության արգելումն էր:
- զ. Հայաստանում մենատնտես գյուղացիության թվաքանակի աճը պայմանավորված էր գյուղատնտեսության կոլեկտիվացմամբ:

- 1) դ, ե
- 2) ա, դ
- 3) բ, գ
- 4) գ, զ

22

Ինչո՞ւ կնքվեց Մծբինի 40–ամյա խաղաղության պայմանագիրը.

- 1) Հռոմի դաշնակից Հայաստանը նրան ստիպեց գնալ զիջումների
- 2) քանի որ պարտված Պարսկաստանը հաշտություն էր խնդրել
- 3) քանի որ պարտված հռոմեացիները չցանկացան շարունակել պատերազմը
- 4) քանի որ Պարսկաստանի դաշնակից Հայաստանը հանդես եկավ միջնորդությամբ

23

Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- ա. գերի վերցված պարսից մոզերի մահապատիժը Ջարեհավանում
- բ. հայ նախարարների՝ քրիստոնեության առերես ուրացումը Տիզբոնում
- գ. Անգղի եկեղեցին քանդելու փորձը պարսից զորքի և մոզերի կողմից
- դ. հայ նախարարների ժամանումը Տիզբոն՝ Հազկերտ II-ի արքունիք
- ե. Աշուշա բդեշխին և Վասակ Սյունու զավակներին պատանդ թողնելը Տիզբոնում

- 1) բ, դ, գ, ե, ա
- 2) բ, դ, ե, գ, ա
- 3) դ, բ, ե, ա, գ
- 4) դ, բ, ե, գ, ա

24

Պատմական գործիչներին դասավորել ըստ նրանց գործունեության ժամանակագրական հաջորդականության.

- ա. Դավիթ բեկ
- բ. Հովսեփ Էմին
- գ. Վ. Բեհբուրով
- դ. Պ. Ցիցիանով
- ե. Իսրայել Օրի
- զ. մահտեսի Շահմուրատ

- 1) գ, ա, գ, դ, բ, ե
- 2) գ, ե, ա, դ, բ, գ
- 3) գ, ե, ա, բ, դ, գ
- 4) ե, բ, դ, գ, ա, գ

25

Բարունիների անունները համապատասխանեցնել ուսումնագիտական կենտրոններին.

- 1) Նարեկավանք
- 2) Անիի վարդապետարան
- 3) Նոր Գետիկ
- 4) Գլաձոր
- 5) Տաթև

- ա. Հովհան Որոտնեցի
- բ. Ներսես Լամբրոնացի
- գ. Մխիթար Գոշ
- դ. Անանիա Նարեկացի
- ե. Եսայի Նչեցի
- զ. Հովհաննես Իմաստասեր

- 1) 1-դ, 2-գ, 3-գ, 4-ե, 5-ա
- 2) 1-դ, 2-ե, 3-բ, 4-գ, 5-ա
- 3) 1-բ, 2-ե, 3-դ, 4-գ, 5-գ
- 4) 1-դ, 2-գ, 3-ա, 4-ե, 5-գ

26

Գործիչների անունները համապատասխանեցնել քաղաքական կազմակերպությունների անվանումներին.

1) «Միություն ի փրկություն»	ա. Կարապետ Թուր-Սարգսյան
2) «Հայրենասերների միություն»	բ. Արսեն Կրիստյան
3) «Բարենպատակ ընկերություն»	գ. Խաչատուր Կերեքցյան
4) «Պաշտպան հայրենյաց»	դ. Ներսես Աբեյան
	ե. Հակոբ Կալոյան
-
1) 1-դ, 2-ա, 3-բ, 4-գ
2) 1-գ, 2-ա, 3-ե, 4-բ
3) 1-ե, 2-դ, 3-բ, 4-գ
4) 1-ե, 2-դ, 3-բ, 4-ա

27

Ադրբեջանի հեղկոմը 1920 թ. վերջին արված իր հայտարարությամբ Խորհրդային Հայաստանի հանրապետության մաս էր ճանաչում՝

- 1) Լեոնային Ղարաբաղը, Ջանգեզուրը և Նախիջևանը
- 2) Նախիջևանը, Ղազախը և Լեոնային Ղարաբաղը
- 3) Լեոնային Ղարաբաղը, Ղազախը և Ջանգեզուրը
- 4) Ջանգեզուրը, Ղազախը և Նախիջևանը

28

Ե՞րբ է Սսում հրավիրվել եկեղեցական ժողով, որը չեղյալ է հայտարարել Սսի և Ադանայի նախորդ ժողովների որոշումները.

- 1) 1360 թ.
- 2) 1361 թ.
- 3) 1365 թ.
- 4) 1369 թ.

29

Ե՞րբ է Հայոց կաթողիկոսական աթոռը հաստատվել Արգինայում.

- 1) 961 թ.
- 2) 908 թ.
- 3) 948 թ.
- 4) 928 թ.

30

Ի՞նչ էր նախատեսվում ՌԿ(Բ)Կ կովկասյան բյուրոյի 1921 թ. սեպտեմբերի 3-ի «Կարսի կոնֆերանսի մասին» որոշումով.

- 1) Թույլատրել բանակցող կողմերին առաջ քաշել բոլոր հուզող խնդիրները, այդ թվում նաև հանրապետությունների միջև առկա տարաձայնությունները:
- 2) Հայաստանին թույլատրել բարձրացնել Ցեղասպանության հարցը և պահանջել փոխհատուցում:
- 3) Կոնֆերանսում բոլոր հարցերը քննարկել առանց նախապայմանների, առանց նախնական փոխհամաձայնության և պայմանավորվածությունների:
- 4) Խստորեն պահպանել Մոսկվայի պայմանագրի շրջանակները, «ոչ մի դեպքում թույլ չտալ Կովկասի հանրապետությունների մեկուսի ելույթները»:

31

Ո՞վ է ընտրվել Ռուսաստանում ապրող հայերի պատգամավորական Կենտրոնական ժողովի նախագահ.

- 1) Հովսեփ Արղությանը
- 2) Սամսոն Հարությունյանը
- 3) Ստեփան Զորյանը
- 4) Սիմոն Զավարյանը

32

Ո՞ր փաստաթղթից են մեջբերված հետևյալ խոսքերը.

«Հայաստանի կառավարությունը, համաձայն բովանդակ հայ ժողովրդի միահամուռ կամքի և ցանկության, հայտարարում է, որ այսօրվանից Հայաստանի բաժան–բաժան մասերը մշտնջենապես միացած են իբրև անկախ պետական միություն»:

- 1) Հայոց ազգային խորհրդի՝ Հայաստանի անկախության մասին կոչից
- 2) «Հաշտության և հողի մասին» հրովարտակից
- 3) «Միացյալ Հայաստանի անկախության հռչակագրի ակտ»–ից
- 4) «Թուրքահայաստանի մասին» հրովարտակից

33

Ո՞ւմ ստորագրած հրամանից են մեջբերված խոսքերը.

Իսկ ով «կրնդդիմանա այս սրբազան և հայրենասիրական գործին և չի կատարի իր վրա դրված պարտականությունները կամ որևէ եղանակով կփորձի պաշտպանել կամ թաքցնել այս կամ այն հային, կճանաչվի հայրենիքի ու կրոնի թշնամի և դրան համապատասխան կպատժվի»:

- 1) Նազրմի, Էնվերի, Ջեմալի
- 2) Շաքիրի, Շյուքրիի, Ջևդեթի
- 3) Թալեաթի, Էնվերի, Նազրմի
- 4) Ջեմալի, Շաքիրի, Ջևդեթի

34

Ի՞նչ էր կոչվում միջնադարյան Հայաստանի քաղաքների՝ արտաքին պարսպով շրջապատված հիմնական մասը՝ բուն քաղաքը.

- 1) արվարձան
- 2) ոստան
- 3) մայրաքաղաք
- 4) շահաստան

35

Ո՞րն էր Բագրատունյաց Հայաստանում կենտրոնացված պետության ստեղծման ջանքերի ձախողման գլխավոր պատճառը.

- 1) Հայոց եկեղեցու ղեկավարության դիրքորոշումը
- 2) երկրի՝ տնտեսական առումով հետամնաց լինելը
- 3) արտաքին գործոնները
- 4) հայ իշխանների անհնազանդությունը

36

Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- ա. ՀՀ Սահմանադրության փոփոխված տարբերակի ընդունումը
- բ. Երևանի արհեստական կաուչուկի գործարանի կառուցումը
- գ. Լևոն Տեր-Պետրոսյանի հրաժարականը
- դ. «Անուշ» օպերայի բեմադրումը Ալեքսանդրապոլում
- ե. Օլեգ Եսայանի նշանակումը ԼՂՀ վարչապետ
- զ. Ա. Թամանյանի կողմից Երևանի գլխավոր հատակագծի կազմումը

- 1) գ, դ, գ, ա, բ, ե
- 2) դ, գ, բ, ե, գ, ա
- 3) գ, բ, դ, ա, ե, գ
- 4) դ, գ, բ, ա, ե, գ

37

Ըստ ժամանակագրական հաջորդականության՝ թվարկված իրադարձություններից ո՞րն է տեղի ունեցել վերջինը.

- ա) Թիգլաթպալասար III-ի փորձը՝ գրավելու Վանը
- բ) բարիդրացիական հարաբերությունների հաստատումը Վանի թագավորության և Ասորեստանի թագավոր Սինաքերիբի միջև
- գ) Վանի թագավորության միասնական դիցարանի ստեղծումը
- դ) կլիմերների առաջին թշնամական արշավանքները Վանի տերության դեմ
- ե) Վանի տիրակալի հիշատակվելը կլիմերների հետ Ասորեստանի դեմ թշնամական գործողություններ ծրագրելիս

- 1) ե
- 2) բ
- 3) դ
- 4) ա

38

Կատարել համապատասխանեցում.

ա. Կապադովկիա ներխուժած հռոմեական զորքի հրամանատարը	1) Սելենե
բ. Անկախ Օռփքի վերջին արքան	2) Սուլլա
գ. Տիգրան Մեծին հավատարմության երդում տված Մարաստանի թագավորը	3) Գոդերձ II
դ. Տիգրան Մեծի կողմից մահապատժի ենթարկված Սելևկյան թագուհի	4) Միհրդատ
	5) Արտանես

- 1) ա-5, բ-4, գ-3, դ-1
- 2) ա-2, բ- 5, գ-4, դ-1
- 3) ա-5, բ-4, գ-2, դ-1
- 4) ա-5, բ-4, գ-3, դ-2

Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների երկու ճիշտ բացատրությունները.

- 1) «Թուրքական ազգային ուխտ» փաստաթղթում ասվում էր, որ հայկական կազմակերպված համայնքի ստեղծման (Արևմտյան Հայաստանում) կանխումը պետք է լինի յուրաքանչյուր թուրքի սրբազան գործը, իսկ Հայաստանի ոչնչացումը առաջնահերթ խնդիրը:
- 2) Նեպոլ նախատեսված տնտեսական բարեփոխումների առանցքն էր պարեն-մասնատրման կիրառումը:
- 3) Ցարիզմի հրապարակած եկեղեցական կանոնադրությամբ Հայոց եկեղեցին չէր խառնվելու պետական գործերին, այլ զբաղվելու էր միայն դպրոցի, ծեսերի և այլ հարցերով:
- 4) Սուլթանական կառավարության հրապարակած թանգիմաթը արևմտահայության ներքին կյանքը կազմակերպող իրավական փաստաթուղթ էր:
- 5) Արևելյան Հայաստանի՝ որպես Օսմանյան կայսրությանը ենթակա տարածքի խնդիրն ուղղակիորեն դառնում է Արևելյան հարցի բաղկացուցիչ մաս և շուտով Հայկական հարց անունով հայտնվում միջազգային դիվանագիտության կիզակետում:

Գտնել սխալ պատասխանները:

Ինչու՞ 1918 թ. հնարավոր չեղավ պաշտպանել մեր հայրենիքի արևմտյան մասը.

- 1) Խորհրդային Ռուսաստանի բրեստյան պարտվողական քաղաքականության պատճառով
- 2) Անտանտի երկրների՝ ստանձնած պարտավորությունները չկատարելու պատճառով
- 3) Ռուսաստանը պարտավորվել էր հայկական տարածքները հանձնել Թուրքիային՝ վճարելիք ռազմատուգանքի փոխարեն
- 4) մենշևիկների և մուսավաթականների հակահայկական դաշինքի պատճառով
- 5) հայկական կանոնավոր զորամասերի համալրումը դեռ չէր ավարտվել, և նրանց զգալի մասն էլ թիկունքում էր

Ընտրել ճիշտ փաստարկները.

- 1) 61 թ. անցնելով Արածանի գետը՝ հռոմեական զորքը բանակ է դնում Հռանդեա (Եռանդ) վայրում:
- 2) 64 թ. Հայաստան է գալիս Կորբուլոնը և բանակցություններ վարում Վաղարշի ու Տրդատի հետ:
- 3) Տրդատ I-ի թագավորության վեցերորդ տարում Մեծ Հայքի խաղաղ կյանքն ընդհատվեց Կովկասից սարմատական ցեղերի ներխուժման հետևանքով:
- 4) Հայ-պարթևական զորքը, ջախջախելով Հայկական Պարի լեռնանցքներում տեղակայված հռոմեական կայազորները, Հռանդեա վայրում շրջապատում է Կորբուլոնի բանակը:
- 5) 65 թ. Տրդատը մեծ ջբախմբով՝ իր ընտանիքով և 3000 հեծյալներով, ուղևորվում է Հռոմ:

42 Ո՞ր իրադարձությունն է խախտել տրված շարքի ժամանակագրական հաջորդականությունը.

- 1) Թամար Թագուհու գահակալության սկիզբը
- 2) Բասենի ու Բագրևանդի ազատագրումը Չաքարյանների կողմից
- 3) Ամբերդ ամրոցի ազատագրումը Չաքարյանների կողմից
- 4) Անիի վերջնական ազատագրումը Չաքարյանների կողմից
- 5) Դվինի ազատագրումը Չաքարյանների կողմից
- 6) Խլարթի պաշարումը Չաքարյանների կողմից

43 Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) հայ-թաթարական արյունալի ընդհարումների ավարտը
- 2) Ս. Առաքելոց վանքի կռիվը
- 3) նշանավոր հայդուկ Հրայրի զոհվելը
- 4) Ռուսաստանյան առաջին հեղափոխության սկիզբը
- 5) Հայ առաքելական եկեղեցու ունեցվածքի բռնագրավման ծրագրի հաստատումը ռուսական կայսեր կողմից

--	--	--	--	--

44 Տարեթվերը համապատասխանեցնել Արցախյան ազատագրական պատերազմի հետ կապված իրադարձություններին.

- ա. հայկական ուժերի մուտքը Լաչին
բ. Քելբաջարի շրջանի հյուսիսային մասի և Օմարի բարձրադիր լեռնանցքի ազատագրումը
գ. Կրկժանի ազատագրումը
դ. Շուշիի ազատագրումը
ե. հայկական ուժերի հաղթանակը Ադդամի մոտ

- 1) 1994 թ. մայիսի 12
- 2) 1994 թ. փետրվարի 18
- 3) 1993 թ. հուլիսի 23
- 4) 1992 թ. մայիսի 18
- 5) 1992 թ. մայիսի 8–9
- 6) 1992 թ. հունվարի 19–20

ա	
բ	
գ	
դ	
ե	

Տրված 6 պնդումներից յուրաքանչյուրի համար ընտրել՝ ճիշտ է, Միսալ է, Չգիտեմ պատասխաններից որևէ մեկը:

- 1) Միայն XVI դ. առաջին կեսին են զեյթունցիները պարտավորվել օսմանյան իշխանություններին վճարել տարեկան որոշակի հարկ՝ պահպանելով իրենց ներքին ինքնուրույնությունը:
- 2) Ջհանշահի կառավարման շրջանում Արցախի, Սյունիքի, Գուգարքի, Վայոց ձորի, Գեղամա երկրի և այլ վայրերի հայ իշխանական տների ներկայացուցիչները վերականգնեցին իրենց իշխանությունն ու վարչական կառավարումը և սկսեցին կոչվել մելիքներ:
- 3) Մելիքությունները ժառանգական էին. մահացած մելիքին փոխարինում էր ավագ որդին, որին հաստատում էր շահը:
- 4) Միքայել Մեբաստացի կաթողիկոսի կողմից Վենետիկ ուղարկված մահտեսի Շահմուրատի գլխավորած պատվիրակության նպատակն էր ստանալ եվրոպական տերությունների օգնությունը՝ թուրքական տիրապետությունից ազատագրվելու նպատակով:
- 5) Օսմանյան թուրքերի կողմից Կ.Պոլիսը գրավելուց ութ տարի անց այդտեղ հիմնադրվել է հայոց պատրիարքությունը:
- 6) Բռնագաղթի միջոցով հայ վաճառականներին բնակեցնելով Պարսկաստանի արևելյան նահանգներում՝ շահ Աբասը խթանեց իր երկրի տնտեսության զարգացումը:

Բ մակարդակ

46

Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները.

- ա. Հայկազուն–Երվանդունիների գահակալության սկզբնական ժամանակաշրջանում Հայոց արքան հայտնի էր «տիեզերքի թագավոր» տիտղոսով:
- բ. Հելլենիզմի դարաշրջանում Հայաստանում տարածված կրոնը միաստվածային էր:
- գ. Հայրենիքի սահմանների պաշտպանությունը կազմակերպելու համար Արտաշես I–ի ստեղծած չորս միավորները կոչվում էին գորավարություններ:
- դ. Արտաշատը, Տիգրանակերտը և Անտիոքը միմյանց կապող ճանապարհը կոչվում էր «Արքունի պողոտա»:
- ե. Արգիշտի I–ն իր տերությանն է միացրել Էթիունյան միության մաս կազմող Վեդուրի–Էթիունի կամ այլ կերպ՝ Ջրային Էթիունի երկրամասը:
- զ. Հույներն ու հռոմեացիները Տիգրան Մեծին բնորոշել են որպես «կենցաղավարության մեջ զուսպ, նաև չափավոր ու ողջամիտ, ինչպես լավագույնները՝ հույների և հռոմայեցիների մեջ»:
- է. Արգիշտի I–ը իր տերությանն է միացրել նաև Աբիլիանի երկիրը, որը հետագայի Ապահունիք գավառն է:

- 1) գ, դ, է
- 2) բ, գ, է
- 3) ա, դ, է
- 4) բ, է, գ

47

Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները.

- ա. Հ. Քաջազնունու կառավարությանը փոխարինածը հայտնի է «բյուրո–կառավարություն» անունով:
- բ. Այն կազմակերպությունը, որին պաշտոնական եկեղեցու դեմ պայքարում օգտագործում էին խորհրդային իշխանությունները, կոչվում էր «Ազատ եկեղեցական եղբայրություն» կամ «Նոր եկեղեցի»:
- գ. Քարվաճառի ազատագրման գործողությունը ստացավ «Հարսանիք լեռներում» անվանումը:
- դ. Հայ–ռուսական երևանյան բանակցությունների ավարտին նախաստորագրված փաստաթուղթը կոչվում էր «Եզրափակիչ որոշման արձանագրություն»:
- ե. ՀՀ Սահմանադրության նախագծի մշակման նպատակով 1990 թ. նոյեմբերի 15–ին ստեղծված մարմինը ՀՀ Ազգային ժողովի սահմանադրական հանձնաժողովն էր:
- զ. Հայաստանի կոմունիստական կուսակցության շարքերում գոյություն ունեցող տրոցկիստական երկու խմբերն իրենց անվանում էին «Ուղղափառ մարքսիստներ» և «Տրոցկիստական միություն»:
- է. Միջազգային պայմանագրերի չեղյալ հայտարարելը կոչվում է դենոնսացիա:

- 1) բ, դ, է
- 2) գ, է, գ
- 3) ա, գ, է
- 4) բ, դ, է

Թվարկվածներից որո՞նք են արտացոլում 1826–1828 թթ. ռուս–պարսկական պատերազմի անմիջական հետևանքները.

- ա. Արևելյան Հայաստանի ևս մի մեծ հատված՝ Երևանի և Նախիջևանի խանությունները, անցան Ռուսաստանին:
- բ. Ռուսական իշխանություններն արագորեն բնակեցրին Արևելյան Հայաստանը ռուս կազակներով:
- գ. Ռուսաստանը Պարսկաստանին վերադարձրեց Արաքսից հարավ ընկած պատմական Պարսկահայքի և Ատրպատականի տարածքները:
- դ. Պատերազմի արդյունքները գոհունակությամբ չընդունվեցին արևմտահայերի կողմից:
- ե. Պարսկական տիրապետությունից ազատագրվելու արևելահայության հույսերը չարդարացան:
- զ. Տասնյակ հազարավոր հայեր, չկամենալով մնալ մահմեդական տիրապետության տակ, 1828 թ. զարնանից սկսեցին վերաբնակվել Ռուսաստանյան կայսրությանն անցած տարածքներում:
- է. Պատերազմի ավարտից հետո Արևմտյան և Արևելյան Հայաստանները վերամիավորվեցին:

- 1) գ, զ, է
- 2) ա, գ, զ
- 3) ա, ե, դ
- 4) բ, ե, է

Գտնել այն պատճառները, որոնք հիմք դարձան հայ իշխանների դժգոհության և Անտիոքի իշխանի որդի Ֆիլիպի ձերբակալության համար.

- ա. Ֆիլիպը սկսեց արհամարհել հայոց ծիսակարգը և հովանավորել խաչակիրներին:
- բ. Ֆիլիպը սերտ կապեր հաստատեց հայ եկեղեցական վերնախավի հետ և փորձում էր նրան դուրս բերել հայ իշխանների դեմ:
- գ. Ֆիլիպը պարտադրում էր հայերին կատարել եկեղեցիների միավորման վերաբերյալ տված խոստումները:
- դ. Ֆիլիպը արքունիքից հեռացնում էր հայ իշխաններին և պաշտոնները հանձնում խաչակիրներին:
- ե. Հայ իշխանները ապստամբություն էին բարձրացրել Ֆիլիպի դեմ, որը դաժանորեն ճնշվել էր:
- զ. Ֆիլիպը սկսեց կողոպտել արքունի գանձերը և դրանք ուղարկել Անտիոք:
- է. Խաչակիր ասպետները դավադրաբար սպանեցին Կոստանդին Գունդստարլին:

- 1) ա, դ, զ
- 2) գ, ե, զ
- 3) բ, գ, դ
- 4) ա, դ, է

50

VI դարի իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- ա. Վահրամ Չուբինի ապստամբությունը
- բ. Վարդ Պատրիկի՝ հայոց մարզպան դառնալը
- գ. Հուստինիանոսի դեմ խռովության կազմակերպումը
- դ. Մանվել Մամիկոնյանի սպանությունը
- ե. Հայաստանի երկրորդ բաժանումը
- զ. Հովհաննես Արշակունու գլխավորած ապստամբությունը
- է. Դվինի II եկեղեցական ժողովի գումարումը

- 1) ա, ե, գ, բ, է, դ, զ
- 2) բ, գ, զ, է, դ, ա, է
- 3) գ, է, դ, ա, է, գ, բ
- 4) գ, գ, է, դ, ա, է, բ

51

Տրված իրադարձություններից ո՞րն է տեղի ունեցել հինգերորդը՝ ըստ ժամանակագրական հաջորդականության.

- ա. Հռոմի դրածո Արտավազդ III-ի վտարումը Հայաստանից
- բ. Արտավազդ II-ի եղերական մահը
- գ. հռոմեա-պոնտական պատերազմների սկիզբը
- դ. Առաջին եռապետության կազմավորումը Հռոմում
- ե. Արտաշես II-ի դավադիր սպանությունը
- զ. Խառանի ճակատամարտը
- է. թագաժառանգ Բակուրի հրամանատարությամբ հռոմեացիների վտարումը Ասորիքից, Կիլիկիայից, Փյունիկիայից, Պաղեստինից և Հրեաստանից
- ը. հռոմեա-պոնտական պատերազմների ավարտը
- թ. Կրասոսի պարթևական արշավանքի սկիզբը
- ժ. Միհրդատ Եվպատորի մահը

- 1) դ
- 2) թ
- 3) գ
- 4) է

52

Գտնել այն իրադարձությունը, որ տեղի է ունեցել վերջինը՝ ըստ ժամանակագրական հաջորդականության.

- ա. Հայ ժողովրդական կուսակցության երկրորդ համագումարը
- բ. Հայաստանի խորհրդի անդրանիկ նիստը
- գ. Հայաստանի Հանրապետության վարչական բաժանումը 4 նահանգների
- դ. «Լոռու չեզոք գոտի» ժամանակավորապես վրացական զորք մտցնելու մասին համաձայնագրի ստորագրումը
- ե. Հայոց ազգային խորհրդի կողմից Հ. Քաջազնունու ընտրվելը վարչապետ
- զ. Արցախահայության 9-րդ համագումարը
- է. Սևրի պայմանագրի ստորագրումը
- ը. Անկարայում ֆրանս-թուրքական պայմանագրի ստորագրումը

- 1) է
- 2) դ
- 3) գ
- 4) ը

53

Զորամիավորումների անունները համապատասխանեցնել հրամանատարների անուններին.

- 1) Հայկական կորպուս
- 2) Առանձին հայկական կորպուսի Երևանյան գորախումբ
- 3) Հատուկ հավաքական ջոկատ
- 4) Սարդարապատի ջոկատ
- 5) Կովկասյան ռազմաճակատ
- 6) Ղարաքիլիսայի ճակատամարտում հայկական առաջին դիվիզիա

- ա. Դանիել Բեկ-Փիրումյան
- բ. Անդրանիկ
- գ. Ա. Չխենկելի

- դ. Ալեքսանդր Բեյ-Մամիկոնյան
- ե. Մովսես Սիլիկյան
- զ. Թովմաս Նազարբեկյան
- է. գեներալ Պրժնալսկի

- 1) 1-գ, 2-է, 3-բ, 4-ա, 5-է, 6-դ
- 2) 1-է, 2-գ, 3-զ, 4-ա, 5-է, 6-դ
- 3) 1-գ, 2-է, 3-դ, 4-ա, 5-զ, 6-բ
- 4) 1-գ, 2-ա, 3-է, 4-դ, 5-բ, 6-զ

Տրված պնդումներից որո՞նք են ճիշտ.

- ա. Խորհրդային իշխանությունը Փարիզի և Լոնդոնի պայմանագրերով, ըստ էության, հրաժարվեց Հայկական հարցից, և համազգային այդ խնդրի ամբողջ ծանրությունն իր վրա վերցրեց Սփյուռքը:
- բ. 1920–ական թթ. սկզբին Հայկական հարցի համար դիվանագիտական պայքարը շարունակում էին Ազգային պատվիրակությունը՝ Պողոս Նուբար փաշայի, ապա՝ Լ. Շանթի գլխավորությամբ, և տակավին իր գոյությունը շարունակող նախկին Հայաստանի Հանրապետության պատվիրակությունը՝ Ավ. Ահարոնյանի նախագահությամբ:
- գ. Խորհրդային իշխանության տարիներին Հայ դատի և պահանջատիրության խնդիրներով հիմնականում զբաղվում էր Սփյուռքը, որովհետև Խորհրդային Հայաստանը զրկված էր ինքնուրույն արտաքին քաղաքականություն վարելու հնարավորությունից:
- դ. Սփյուռքում հայապահպանության և Հայ դատի լուծման գործում զգալի դեր էին խաղում հայ ազգային քաղաքական կուսակցությունները՝ ՀՅԴ–ն, Արմենական կուսակցությունը և Ազգային միացյալ կուսակցությունը:
- ե. Հայկական ազգային կոմիտեի կամ Հայ դատի հանձնախմբի նպատակն է Արևելյան և Արևմտյան Հայաստանի միավորումը և միասնական հայկական պետության կազմումը միայն Վիլսոնի նախանշած սահմաններում:
- զ. Սևրի պայմանագիրը ստորագրած երկրները Լոնդոնի կոնֆերանսում հրաժարվեցին իրենց ստորագրություններից և փաստորեն վերանայեցին իրենց մոտեցումները Հայկական հարցի լուծման վերաբերյալ:
- է. Սփյուռքի հետ հարաբերությունները մասնակիորեն վերականգնվեցին միայն Հայրենական մեծ պատերազմի տարիներին՝ հակաֆաշիստական ընդհանուր ճակատի ստեղծման ընթացքում:

- 1) ա, դ, է
- 2) դ, է, գ
- 3) գ, գ, է
- 4) բ, գ, է

Բերված փաստարկներից որո՞նք են տեղ գտել Մովսես Սարաֆյանի կողմից ներկայացված Հայաստանի ազատագրության ծրագրում.

- ա. Ռուսաստանում բնակվող հայերից ու վրացիներից կազմված կամավորական ջոկատները, որոնց հրամանատարը պետք է լիներ հայազգի և ենթարկվեր ռուսական բանակի հրամանատարությանը, ռուսական զորքերի հետ ուղարկվելու էին Վրաստան:
- բ. Հերակլ II-ը պետք է Վրաստանում կատարեր երկիրը հզորացնող բարեփոխումներ, որպեսզի օգնություն ցուցաբերեր հայ ժողովրդի ազատագրական պայքարին:
- գ. Հերակլ II-ը պետք է օժանդակեր ռուսական զորքին՝ գրավելու Երևանի խանությունը՝ զինվորներ ուղարկելով և գահընկեց անելով իրենից կախման մեջ գտնվող Երևանի խանին:
- դ. Հակաթուրքական պայքարի մեջ պետք է ընդգրկվեին Արցախի մելիքները՝ նրանց տրամադրելով զենք և ռազմական հանդերձանք:
- ե. Ազատագրված Հայաստանը պետք է հռչակվեր հանրապետություն՝ պառլամենտական կառուցվածքով:
- զ. Թուրքիայի դեմ արշավանքը պետք է կատարվեր Երևան–Ախալցխա–Կարս և Թիֆլիս–Բայազետ–Վան ուղղություններով:
- է. Հայաստանի թագավոր պետք է հռչակվեր Ղարաղաղի մելիքներից մեկը:

- 1) բ, գ, է
- 2) բ, դ, ե
- 3) ա, գ, է
- 4) ա, գ, դ

1920 թ. սեպտեմբերի 18–ին Բաքվում ընդունված Բանաձև–փաստաթուղթը վտանգավոր էր Հայաստանի համար, որովհետև՝

- ա. նրա հիմնական դրույթներն ամբողջությամբ ուղղված էին Հայաստանի Հանրապետության դեմ:
- բ. դրանով առաջարկվում էր հնարավոր բոլոր միջոցառումներով օգնել Հայաստանին խուսափելու խորհրդայնացումից:
- գ. ենթադրվում էր բոլոր միջոցներով օգնել Անտանտին:
- դ. առաջարկվում էր քեմալականների ռազմարշավի միջոցով նպաստել Հայաստանի խորհրդայնացմանը:
- ե. Ռուսաստանից պահանջվում էր չմիջամտել Հայաստանի ներքին գործերին:
- զ. նախատեսում էր «թուրք–հայկական կոտորածները» կանխելու պատրվակով որպես փրկարար և հաշտարար ռուսական զորքերը մտցնել Հայաստան և հաստատել խորհրդային վարչակարգ:
- է. նախատեսում էր ադրբեջանական զորքը Հայաստան մտցնելով՝ կանխել «թուրք–հայկական կոտորածները»:

- 1) բ, ե, է
- 2) ա, գ, դ
- 3) ե, գ, է
- 4) ա, դ, գ

Կատարել համապատասխանեցում.

Պաշտոն

- 1) Փարիզի խորհրդածողովում ՀՀ պատվիրակության ղեկավար
- 2) III կամավորական ջոկատի հրամանատար
- 3) Շապին-Գարահիսարի Զինվորական խորհրդի ղեկավար
- 4) Արևմտահայ Ազգային խորհրդի նախագահ
- 5) Կովկասի գործերի արտակարգ ժամանակավոր կոմիսար
- 6) Հայաստանի առաջին կառավարության արտաքին գործերի նախարար
- 7) Հաճընի ինքնապաշտպանական ուժերի հրամանատար

Գործիչ

ա. Ալեքսանդր Խատիայան	ե. Ավետիս Ահարոնյան
բ. Ստեփան Շահումյան	զ. Համազասպ
գ. Սարգիս Ճեպեճյան	է. Ղուկաս Տեովլեթյան
դ. Վահան Փափազյան	ը. Հովհաննես Քաջազունի

- 1) 1-ե, 2-զ, 3-դ, 4-ա, 5-զ, 6-ը, 7-է
- 2) 1-բ, 2-զ, 3-զ, 4-ա, 5-դ, 6-ը, 7-է
- 3) 1-ե, 2-զ, 3-է, 4-դ, 5-բ, 6-ա, 7-զ
- 4) 1-ա, 2-է, 3-զ, 4-ե, 5-բ, 6-դ, 7-զ

Ստորև բերված պնդումներից որո՞նք են սխալ.

- ա. Հայ ժողովուրդը VIII–IX դարերում բազմիցս ապստամբել է օտար լծի դեմ:
- բ. Հայ նախարարական համակարգը, չնայած խալիֆայության դաժան բռնություններին, պահպանել էր իր բաղադրատարրերը, որոնց հողատիրական հիմքը կազմում էին Բագրատունյաց, Սյունյաց, Մամիկոնյան և Արծրունիների իշխանական տիրույթները:
- գ. Հայ եկեղեցին արաբական տիրապետության շրջանում շարունակում էր իր ազգապահպան գործունեությունը:
- դ. Արմինիայի առաջին արաբ ոստիկանի դաժան հարկահանությանը և կրոնական հալածանքներին հայերը պատասխանեցին ապստամբությամբ, որը գլխավորեց Աշոտ իշխանի որդին՝ Գագիկ Բագրատունին:
- ե. ՄԺԺԺ Գնունին մինչև VII դարի 40–ական թթ. վերջը գլխավորում էր Հայաստանի վերամիավորման գործը:
- զ. Սասուն–Խուրթ գավառում տեղի ունեցած հուժկու ապստամբությունը ղեկավարում էր Աշոտ Սասկերը:
- է. Կարինը պաշարող ապստամբները, տեղեկանալով Արճեշի ճակատամարտի տխուր վախճանի մասին, Մուշեղի գլխավորությամբ շարժվեցին դեպի Բագրևանդ գավառ:

- 1) ա, բ, դ
- 2) դ, ե, գ
- 3) գ, զ, է
- 4) դ, ե, է

Գտնել սխալ պնդումները.

- ա. Ջենոն–Արտաշեսը, թեև մեծացել ու դաստիարակվել էր հայերի մեջ և յուրացրել էր հայոց լեզուն ու սովորույթները, սակայն չէր վարում Հայաստանի պետական շահերից բխող քաղաքականություն:
- բ. Միհրդատ Իբերացու գահակալումը Հայաստանում նշանավորվեց սպարապետ Վասակ Մամիկոնյանի գլխավորած հակահռոմեական հուժկու ապստամբությամբ, որի հետևանքով Հայաստանը մինչև 34 թ. լիովին վերականգնեց իր անկախությունը:
- գ. Հայոց գահին ամրանալու Հռադամիզդի ջանքերը դատապարտված էին անհաջողության, որովհետև նա իր հանցավոր գործողություններով աստվի էր հայ ժողովրդին:
- դ. Կապադովկիայի հռոմեական կուսակալը, Հռադամիզդից կաշառվելով, նրան ապօրինաբար թագադրում է մայրաքաղաք Արտաշատում:
- ե. 54 թ. ցրտաշունչ ձմռանը Հռադամիզդը վերադարձավ Արտաշատ և որոշեց հաշվեհարդար տեսնել հայ բնակչության հետ, սակայն զինված ժողովուրդը շրջապատեց պալատը, իսկ Հռադամիզդը կնոջ հետ փախուստի դիմեց:
- զ. Հայերը ցանկանում էին ազատվել Հռադամիզդից ու հռոմեական միջամտությունից, ուստի ընտրեցին Պարթևստանի առաջարկությունը, քանզի պարթևները չէին սպառնում հայոց պետականության գոյությանը և կենցաղով, բարքերով ու սովորույթներով մոտ էին հայերին:
- է. Խայտառակ ձևով պարտված Պետոսը սուտ լուր է ուղարկում Հռոմ, թե իբր Արևելքում իրավիճակը չի փոխվել, սակայն Ներոնը տեղեկացել էր, որ պարտված հռոմեական լեգեոնները հեռացել էին Հայաստանից:

- 1) ա, բ, է
- 2) բ, դ, ե
- 3) ա, բ, է
- 4) գ, զ, է

Ընտրել տերմինների կամ հասկացությունների սխալ բացատրությունները.

- 1) Կիլիկյան Հայաստանի հյուսիսարևելյան մասը կոչվում էր Քարուտ Կիլիկիա:
- 2) Հայաստանի հարավում Խլաթ կենտրոնով մահմեդական իշխանությունը կոչվում էր Շահ–Արմենների ամիրայություն:
- 3) Վրացական արքունիքում թագաժառանգի խնամակալի պաշտոնը կոչվում էր աթաբեկ:
- 4) Պատմական Ուտիքում ձևավորված մահմեդական իշխանություններից էր Գանձակի ամիրայությունը:
- 5) Անիի Բագրատունյաց թագավորության կործանումից հետո Գագիկ Աբասյանին անցած տիտղոսը «արքայից արքա»–ն էր:
- 6) Վաչագան Բարեպաշտ արքան ստեղծել է «Սահմանադրութիւն կանոնական» կոչվող կանոնադրությունը:
- 7) Մոնղոլական բանակի զորաջոկատների հրամանատարները կոչվում էին նոյոն:

61

Ստորև թվարկված պատմական իրադարձությունների պատճառներից և հետևանքներից որո՞նք են սխալ.

- 1) Երվանդ II–ի՝ Բ. ա. 360–ական թթ. սկսված ապստամբությունը ավարտվեց պարտությամբ:
- 2) Վանի թագավորության և Ասորեստանի միջև Բ. ա. 716 թ. Մանայի համար սկսված պատերազմը ավարտվեց Ասորեստանի պարտությամբ:
- 3) Կյուրոս Մեծի դեմ սկսված ապստամբությունների արդյունքում Աքեմենյան տերությունը բաժանվեց 20 սատրապությունների:
- 4) Ալեքսանդր Մակեդոնացու տերության ժառանգման համար պայքարն ավարտվեց տերության տրոհմամբ:
- 5) Տիգրանակերտի ճակատամարտում հայկական ուժերի նահանջը նպաստեց Տիգրանակերտի գրավմանը հռոմեացիների կողմից:
- 6) Հայ–մարական համագործակցության արդյունքում կործանվեց Աքեմենյան տերությունը:
- 7) Արածանիի ճակատամարտում հռոմեացիների պարտությունը նպաստեց հայկական դիրքերի ամրապնդմանը Կորդուքում ու Հյուսիսային Միջագետքում:
- 8) Արտաշատի պայմանագրի համաձայն՝ Հայաստանը պահպանեց իր նվաճումները Հյուսիսային Միջագետքում:

62

Գտնել ճիշտ պատճառները.

Բոլշևիկների 1920 թ. Մայիսյան ապստամբությունը պարտվեց, որովհետև՝

- 1) բոլշևիկները հույսը դրել էին միայն իրենց ուժերի վրա
- 2) Խորհրդային Ռուսաստանը չաջակցեց
- 3) լուրջ նախադրյալներ չկային
- 4) ընթանում էր թուրք–հայկական պատերազմը, և բնակչությունը չպաշտպանեց նրանց
- 5) Վրաստանը չտրամադրեց խոստացված օգնությունը
- 6) ապստամբությունը միաժամանակ չսկսվեց տարբեր վայրերում
- 7) Ադրբեջանը խորհրդայնացվել էր

Տրված փաստարկներից որո՞նք են ճիշտ.

- 1) Սկրտիչ Խրիմյանի 1879 թ. պատրիարք դառնալուց հետո Ազգային սահմանադրությունը գործարկվեց Արևմտյան Հայաստանի բազմաթիվ գավառներում:
- 2) 1877–1878 թթ. ռուս–թուրքական պատերազմի Կովկասյան ճակատում՝ Ալեքսանդրապոլ–Կարս ուղղությամբ, հիմնական հարվածող ուժը գեներալ Միխայիլ Լոռիս–Մելիքովի հրամանատարությամբ գործող 52–հազարանոց Կովկասյան կորպուսն էր:
- 3) XIX դարի կեսերին Ջեյթունն անվանապես էր ենթարկվում Հալեպի փաշայությանը, սակայն միայն իշխանություններին տարեկան որոշ քանակությամբ հարկ էր վճարում:
- 4) 1860 թ. մայիսի 24–ին սուլթանի կողմից վավերացվեց արևմտահայերի Ազգային սահմանադրությունը:
- 5) 1860 թ. չերքեզների ավազակային ջոկատների ուղեկցությամբ թուրքական 20–հազարանոց բանակն արշավել է Ջեյթունի վրա և ջախջախիչ պարտություն կրել:
- 6) 1862 թ. Ազիզ փաշայի կազմակերպած գրոհը Ջեյթունի վրա ավարտվել է նրանով, որ թուրքերը, կորցնելով ավելի քան 2000 մարդ և իրենց ունեցած հրանոթները, փախուստի են դիմել:
- 7) 1877–1878 թթ. ռուս–թուրքական պատերազմում Մ.Լոռիս–Մելիքովի և Ա. Տեր–Ղուկասովի կողքին մարտնչում էին նաև հայազգի գեներալներ Հովհաննես Լազարևը, Բեհբուժ Շելկովնիկովը, Հակոբ Ալիսագովը, Լևոն Մելիքովը, Ստեփան Քիշմիշևը և տարաստիճան բազմաթիվ զինվորականներ:

Տրված փաստարկներից որո՞նք են ճիշտ.

- 1) Շուշիում 1918 թ. հուլիսի 22–26–ին տեղի ունեցած արցախահայության առաջին համագումարը երկրամասը հռչակեց անկախ վարչաքաղաքական միավոր՝ «Լեռնահայաստան» անունով:
- 2) Թիֆլիսում 1919 թ. փետրվարի 6–13–ը տեղի է ունեցել Արևմտահայերի երկրորդ համագումարը:
- 3) Արցախահայության 1920 թ. ապրիլի 25–ին կայացած 9–րդ համագումարը երկրամասը հռչակեց Հայաստանի Հանրապետության անբաժանելի մասը:
- 4) 1920 թ. նոյեմբերի 7–ին՝ Կարսի անկման օրը, Հայաստանի կառավարությունը ստիպված ընդունեց թուրքական կառավարության կողմից ներկայացված զինադադարի պայմանները:
- 5) 1920 թ. ամռան կեսերից Մոսկվայում ընթացած խորհրդա–քեմալական բանակցություններն ավարտվեցին օգոստոսի 24–ին կողմերի միջև նախաստորագրված «Սրտագին և անկեղծ բարեկամության» պայմանագրով:
- 6) ԽՍՀՄ ԳԽ նախագահությունը 1989 թ. նոյեմբերի 28–ին բեկանեց ՀԽՍՀ Գերագույն խորհրդի և ԼՂ Ազգային խորհրդի «Հայկական ԽՍՀ–ի և Լեռնային Ղարաբաղի վերամիավորման մասին» համատեղ որոշումը:
- 7) 1991 թ. մայիսի 20–ին տեղի ունեցած ՀԽՍՀ Գերագույն խորհրդի ընտրություններում ընտրողների ձայները համարյա հավասարապես բաժանվեցին Հայկոմկուսի և ՀՀՇ–ի թեկնածուների միջև:
- 8) 1947 թ. ապրիլի 30–ից մայիսի 4–ը Նյու Յորքում կայացել է Հայկական համաշխարհային կոնգրեսը:

65

Թվարկվածներից որո՞նք են խախտում 1918 թ. թուրք-հայկական պատերազմի դեպքերի տրված շարքի ժամանակագրական հաջորդականությունը.

- 1) թուրքական զորքերի կողմից Սարիղամիշի գրավումը
- 2) Կարսի՝ առանց դիմադրության թուրքերին հանձնվելը
- 3) Ալեքսանդրապոլի գրավումը թուրքերի կողմից
- 4) Սասունցի Մանուկի և Մուշեղի գլխավորությամբ Ներքին Թալինի գրավումը
- 5) թուրքական զորքերի ներխուժումը Ջավախք հարավ-արևմուտքից
- 6) հայկական զորքերի կողմից Սարդարապատի հետզրավումը
- 7) Բաշ Ապարանի ճակատում հայկական ուժերի վերջնական հաղթանակը
- 8) Ղարաքիլիսայի հերոսամարտի ավարտը
- 9) Շիրակում՝ Սոգյությունի (Մառնադբյուր) ճակատում, հայկական ուժերի հաղթական կռիվների ավարտը

66

Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Գանձասարի վանքի դառնալը Ադվանից եկեղեցու կաթողիկոսանիստ կենտրոն
- 2) Բերդուսի ճակատամարտը
- 3) Գրիգոր Զ Այիրատի բազմելը հայոց կաթողիկոսական աթոռին
- 4) Խաչենի տիրակալ Հասան-Ջալալին և Ջաքարե Ջաքարյանին մահապատժի ենթարկելը
- 5) Սարգիս Ջաքարյանի՝ ամիրսպասալարի պաշտոն ստանալը
- 6) հայոց կաթողիկոս Կոստանդին Լամբրոնացու մեկնումը Կահիրե հաշտության պայմանագիր կնքելու համար

--	--	--	--	--	--

67

Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Կապանում և Սիսիանում Պողոս Տեր-Դավթյանի գլխավորությամբ հակախորհրդային նոր ապստամբությունները
- 2) Ֆրանսիական իշխանությունների կողմից Հայկական լեգեոնի լուծարումը
- 3) «Ղարաբաղի ժողովրդական կառավարության» կազմումը
- 4) Հայ-վրացական կարճատև պատերազմի սկիզբը
- 5) թուրքական զորքերի՝ դեպի Բաքու ռազմարշավի սկսվելը
- 6) Գ. Նժդեհի ուժերի հաղթանակը Նուրի փաշայի զորքերի նկատմամբ Որոտանի կիրճում

--	--	--	--	--	--

Արտաշեսյան արքայատոհմի արքաների անունները համապատասխանեցնել նրանց հետ կապված իրադարձություններին.

- ա. Հոր մահապատժից հետո նա կարգադրեց սրի քաշել Հայաստանում գտնվող բոլոր հռոմեացիներին:
- բ. Նա զոհվեց նախակովկասյան տափաստաններից Հայաստան ներխուժած սարմատական քոչվոր ցեղերի դեմ մղված ճակատամարտում:
- գ. Նա թագադրվեց Աղձնիքի նշանավոր սրբավայրերից մեկում, որտեղ հետագայում կառուցեց մայրաքաղաք:
- դ. Պարթևստանի դեմ պայքարում նա պահպանեց Հայաստանի անկախությունը, բայց իր եղբորորդուն ստիպված պատանդ տվեց պարթևներին:
- ե. Բանակցությունների ժամանակ նա դավադրաբար ձերբակալվեց Անտոնիոսի կողմից և շղթայակապ ուղարկվեց Ալեքսանդրիա:
- զ. Երկրի կառավարումը դյուրացնելու նպատակով նա այն բաժանեց 120 գավառների:

- 1) Տիգրան II
- 2) Տիգրան III
- 3) Տիգրան IV
- 4) Արտաշես II
- 5) Արտաշես I
- 6) Արտավազդ II
- 7) Արտավազդ I

ա	
բ	
գ	
դ	
ե	
զ	

Փաստերը համապատասխանեցնել աղբյուրներից մեջբերված խոսքերին.

- ա. «Հայոց նախարարներին անցավ թագավորությունը, որովհետև թեպետև հարկը պարսից արքունիքն էր գնում, սակայն հայոց այրուձին ամբողջապես նախարարներն էին առաջնորդում պատերազմի ժամանակ»:
- բ. «Մենք ամենքս պատրաստ ենք մեռնելու, բայց չենք մեռնի, մինչև չոչնչացնենք մեր թշնամիներին»:
- գ. «Լավ ենք համարում մի անգամ մեռնել, քան թե ամեն օր եկեղեցու և քրիստոնեության արհամարհանքը և քակտումը տեսնել»:
- դ. «Քաջությամբ մեռնենք մեր աշխարհի և մեր ազգի համար»:
- ե. «Հայոց տան տերն ու թագավորը ես եմ, և ես քեզ չեմ տալիս հայոց երկիրը, որովհետև դու ինձ խաբեությամբ ես բերել Կոստանդնուպոլիս»:
- զ. «Քավ լիցի՝ իմ մոլորված ոչխարը մատնեմ գայլերին»:

- 1) Վարդանակերտի ճակատամարտը
- 2) Արշակունյաց թագավորության անկումը
- 3) Արձնիի ճակատամարտը
- 4) Գազիկ II-ի պատասխանը Մոնոմախ կայսրին
- 5) Վահրամ Պահլավունուն ուղղված անեցիների դիմումը
- 6) 481 թ. Շիրակում հավաքված հայ նախարարների վճիռը
- 7) Սահակ Պարթևի խոսքերը Արտաշեսի գահընկեցությանը դեմ լինելու առիթով

ա	
բ	
գ	
դ	
ե	
զ	

Տրված 6 պնդումներից յուրաքանչյուրի համար ընտրել՝ ճիշտ է, Միսալ է, Չգիտեմ պատասխաններից որևէ մեկը:

- 1) Մադաքիա Օրմանյանը գալիք սերունդներին ավանդել է զգուշանալ եվրոպական տերությունների քաղաքականությունից, որովհետև նրանց համար գլխավորը «շահն ու օգուտն է»:
- 2) Հնուտ հայագետներ Հ. Հյուբշմանը և Ա. Մեյեն ճշտել են հայերենի տեղը հնդեվրոպական լեզվաընտանիքում՝ որպես նրա առանձին ճյուղ:
- 3) Ժամանակի քննությանն են դիմացել ականավոր պատմաբան Մկրտիչ Էմինի այն մտքերը, թե մեծ տերությունների համար Հայկական հարցը սոսկ միջոց էր Օսմանյան կայսրության գլխին մտրակ ճոճելու:
- 4) Հայտնի նկարիչ Ստեփանոս Ներսիսյանը Պետերբուրգի գեղարվեստի ակադեմիայում սովորել է Աղաթոն Հովնաթանյանի հետ:
- 5) Ղևոնդ Ալիշանը հետևել է ժամանակին մեծ համարում ստացած այն հայեցակետին, ըստ որի՝ մարդկային հասարակության զարգացման հիմնական գործոնը աշխարհագրական դիրքն է:
- 6) XIX դ. վերջին հայ գեղանկարչության մեջ մինչ այդ բացառիկ նշանակություն ունեցող բնանկարի ժանրն իր տեղը զիջել է դիմանկարին: